

ΑΡΧΙΚΗ > ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΥ > ΠΑΙΔΙΚΑ > Παράξενα παιδιά: Ιδιομορφίες και ιδιοφυίες

Παράξενα παιδιά: Ιδιομορφίες και ιδιοφυίες

👁 1154 🗨 1

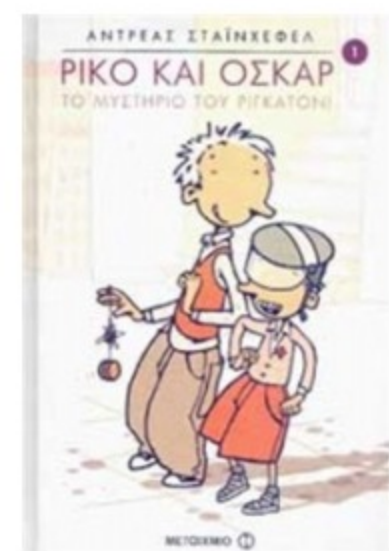
Της Μαρίζας Ντεκάστρο.

Διαταραχές συμπεριφοράς, δυσπροσαρμογή, εκφοβισμός, μαθησιακά προβλήματα, εμμονές... πώς είναι δυνατόν να εμφανίζονται τα τελευταία χρόνια τόσα προβλήματα στα παιδιά; Η απάντηση είναι ότι πάντα υπήρχαν. Μια πιθανή εξήγηση είναι ότι παλιά δεν τα έψαχναν επειδή μάλλον θεωρούνταν ιδιορρυθμίες του χαρακτήρα, οι οποίες οδηγούσαν μοιραία σε προβληματικές σχέσεις με τους συνομήλικους και σε αρνητικά αποτελέσματα στο σχολείο.

Ο Κόλιν Φίσερ των Μίλερ & Στεντζ πάει στην Α΄ γυμνασίου, σ΄ ένα σχολείο όπου φοιτούν πολλοί συμμαθητές του από το δημοτικό. Άλλοι τον δέχονται όπως είναι ενώ άλλοι τον κοροϊδεύουν. Γιατί σε όλους είναι φανερό ότι ο Κόλιν, με τα προβλήματα επικοινωνίας που έχει, δεν ταιριάζει με το περιβάλλον: Δεν αντέχει τη σωματική επαφή, τρελαίνεται με το θόρυβο, κάνει τεράστια προσπάθεια να καταλάβει παρομοιώσεις και μεταφορές, καταγράφει μανιωδώς τα καθημερινά συμβάντα, κατηγοριοποιεί τις εκφράσεις του προσώπου όσων συναντά, έχει εμμονή με την τάξη, είναι άσσος στα θέματα που τον ενδιαφέρουν αλλά κολλάει ιδεοληπτικά σ΄ αυτά, δεν μπορεί να εκφράσει συναισθήματα. Με μια κουβέντα οι κοινωνικές του δεξιότητες βρίσκονται στο ναδίρ. Ο Κόλιν, επειδή γνωρίζει επακριβώς τι του συμβαίνει, εξηγεί στον καινούριο γυμναστή του με επιστημονική ακρίβεια και με φωνή ουδέτερη, σαν να εκφωνεί ηχογραφημένο μήνυμα, ότι έχει «... Άσπεργκερ, μια πάθηση νευρολογικής φύσεως, σχετιζόμενη με τον αυτισμό. Ανακαλύφθηκε το 1943 από τον Χανς Άσπεργκερ, έναν αυστριακό παιδίατρο ... Έχω διαγνωστεί ως άτομο αυξημένης λειτουργικότητας, αλλά οι κοινωνικές μου δεξιότητες είναι ανεπαρκείς και αντιμετωπίζω κάποια προβλήματα αισθητηριακής ενοποίησης...»

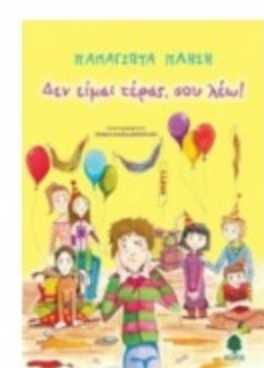
Ο Ρίκο του Σταϊνχέφελ έχει επίσης επίγνωση της ιδιομορφίας του: είναι έξυπνος αλλά σκέφτεται αργά, δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί, «στο μυαλό του όλα είναι σαν τα μπαλάκια του μπίνγκο που ξεφεύγουν άτακτα από τη θέση τους και μπερδεύουν τις σκέψεις του»

Ο Όσκαρ, ο φίλος του, είναι το αντίθετό του: Έχει οργάνωση, ταχύτητα σκέψης και λογική που τσακίζει. Στο βάθος όμως κρύβει εμμονές και φόβους, οι οποίοι τον κάνουν να υστερεί σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Βρίσκεται κι αυτός στα άκρα.

Ο Κόλιν και ο Ρίκο, με την ιδιαίτερη ψυχοσύνθεση που διαθέτουν – αυξημένη παρατηρητικότητα, συστηματικότητα, επιμονή- λύνουν μυστήρια σαν νέοι Σέρλοκ Χολμς. Οι συγγραφείς που τους δημιούργησαν δεν γράφουν μια μυθιστοριοποιημένη ψυχολογική πραγματεία αλλά εστιάζουν στα άλλα χαρίσματα ατόμων σαν τους ήρωες, χωρίς να παραλείπουν να αναφερθούν στα προβλήματά τους, και γράφουν ενδιαφέρουσες αστυνομικές ιστορίες για νεαρούς αναγνώστες: Ο Κόλιν ανακαλύπτει ποιος μαθητής έφερε όπλο στο σχολείο και ο Ρίκο τον απαγωγέα του Όσκαρ, αποδεικνύοντας ότι οι κοινωνικές δεξιότητες στις οποίες υστερούν υπερκαλύπτονται από άλλες.

Ο ρόλος των γονιών και των εκπαιδευτικών στη ζωή των ηρώων είναι καθοριστικός. Τα παιδιά είναι αποδεκτά, χωρίς να σημαίνει ότι έχουν το ελεύθερο να μην υπακούουν στους σχολικούς ή στους οικογενειακούς κανόνες: Ο Ρίκο πρέπει να μάθει να εκφράζεται γραπτά για να πορευτεί. Ο δάσκαλός του, ως οφείλει, βρίσκει μια λύση που του ταιριάζει και του προτείνει να κρατάει ημερολόγιο στις διακοπές ώστε να μπορεί καθημερινά να βάζει σε τάξη τις σκέψεις του, διαβεβαιώνοντάς τον ότι η άθλια ορθογραφία του θα διορθώνεται αυτόματα από το spell checker του υπολογιστή. Ο γυμναστής επιμένει να μάθει ο Κόλιν μπάσκετ και του δίνει χρόνο για να το καταφέρει. Έτσι ο Ρίκο αρχίζει να γράφει και ο Κόλιν, ακολουθώντας επιστημονικά μοντέλα και θεωρίες, κάνει αναγωγές στα προβλήματα που ανακύπτουν κάθε μέρα, ακόμα και στο μπάσκετ, ώστε να βρει τη λύση τους.

Στο *Δεν είμαι τέρας σου λέω!* (Κρατικό Βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας Κύπρου) της Παναγιώτας Πλησή, ο Αγάπιος, πάσχει επίσης από το Σύνδρομο Άσπεργκερ. Η συγγραφέας μιλάει από την πλευρά του ενήλικου που ασχολείται περιστασιακά με το παιδί. Το εύρημα του βιβλίου είναι ένας φάκελος με οδηγίες συμπεριφοράς προς τον Αγάπιο, τον οποίο και ξεχνά να ανοίξει η αφηγήτρια της ιστορίας όταν τον φιλοξενεί στο σπίτι της για μερικές μέρες. Κάθε κεφάλαιο αναφέρεται παραστατικά σε κάποια από τις ιδιομορφίες του Αγάπιου, σε πολλά μικροπεριστατικά τα οποία είναι αντίθετα μ΄ εκείνα που θεωρούμε ότι είθισται να κάνει ένα παιδί για να ευχαριστηθεί και να ευχαριστήσει. Όταν στο τέλος ανοίγεται ο φάκελος και διαβάζουμε τις οδηγίες, διαπιστώνουμε ότι αυτά τα άτομα δεν είναι χαμένες περιπτώσεις. Υπάρχουν δίαυλοι επικοινωνίας, αρκεί να τους γνωρίζεις και να προσαρμόζεις ανάλογα τη συμπεριφορά σου.

Η κεντρική ιδέα των συγγραφέων είναι να δείξουν, μέσω μιας ενδιαφέρουσας ιστορίας, ότι η αποδοχή των ιδιομορφιών σε όλο τους το εύρος, με τα συν και τα πλην τους, είναι ο μόνος δρόμος για να ενταχθούν, τα 'παράξενα' παιδιά που ενοχλούν, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, στους κοινωνικούς χώρους όπου ζουν.

Ο τρόπος γραφής τους είναι αφοπλιστικά απλός. Δεν ωραιοποιούν, δεν διακρίνονται από κάποια 'φιλάνθρωπη' στάση και άρα δεν χαρίζονται στους ήρωές τους επειδή πάσχουν. Ψυχογραφούν αυτά τα παιδιά, και τους δευτερεύοντες ήρωες, αλλά χωρίς να τα παρουσιάζουν ως κλινικές περιπτώσεις προς μελέτη.

Ιδιόμορφα παιδιά ως μυθιστορηματικοί ήρωες στα εφηβικά βιβλία: *Ποιος σκότωσε το σκύλο τα μεσάνυχτα*, του Μαρκ Χάντον, Εκδ. Ψυχογίος, 2004, και *Ο Μαρσέλο στον πραγματικό κόσμο*, του Φρανσίσκο Χ. Στορκ, Εκδ. Πατάκη, 2010)